

Zanimivosti na poti iz Mirna na Kras

Včasih se nam zdi, da v Mirnu in okolici ne najdemo nič zanimivega. Vendar če dobro pogledamo, je tukaj kar nekaj zanimivosti, ki se nam zdijo vsakdanje. Obiskovalcem Mirna, ki pridejo sem prvič, pa je to nekaj povsem novega.

1. »Spomni se name« ob vstopu v Miren

Ob prihodu Miren s severne smeri naletimo na pokopališče, ki je edinstveno po tem, da je bilo po drugi svetovni vojni razdeljeno na dve državi. Ob vhodu je tudi muzej »Spomni se name«; ta nas opozarja na vse ljudi, ki so v želji po boljšem življenju tu skrivoma prestopili mejo. Mnogokrat je bil prehod uspešen, včasih pa so pri tem početju nekateri tudi izgubili življenje.

2. Znamenitosti Mirna

Kmalu za tem, ko prečkamo most, se lahko ustavimo v **Galeriji Oskarja Kogoja – Natur Design**. Nekoč stanovanjska hiša je preurejena v galerijo, obiskovalcu pa se morda zazdi, da je to muzej sodobnega industrijskega oblikovanja. V njem so namreč izdelki sovaščana, priznanega industrijskega oblikovalca Oskarja Kogoja. Pot nadaljujemo skozi Miren, kjer nas sredi vasi vabi na obisk **Čevljarski**

muzej. Miren je bil v preteklosti znan po odličnih čevljarjih, danes pa se ta tradicija nadaljuje v tovarni Ciciban. Muzej pripoveduje zgodbo o naših prednikih, kako so strojili kože, izdelovali čevlje in kako je ta obrt rasla v vasi. Med sprehodom po vasi opazimo številne **vodnjake**, ki so v preteklosti oskrbovali prebivalstvo z vodo. Nekateri so v uporabi še danes, največkrat za namakanje. Ker v preteklosti ni bilo elektrike tako kot

danes, so morali ljudje energijo iskati v virih, ki so bili pri roki. Tak primer so **mlini** na reki Vipavi. Za delovanje mlina je bil potreben tudi jez ali »rošta« po domače. Danes opazujemo te ostaline Pri Šelu, en mlin pa je še v bližnjih Orehovljah. Morda je manj znano, da ime reke Vipave –Wippach izvira iz dveh keltskih: iz besede wip, kar pomeni dolina, pokrajina, in ach, kar pomeni skala, kamen.

3. Iz Mirna na Kras po ostalinah iz 1. svetovne vojne

Miren in večina naše današnje občine je bil pred stoletjem izpostavljen boju med dvema mogočnima armadama iz prve svetovne vojne. Z zahoda so pritiskali Italijani z maršalom Luigijem Cadorno na čelu. Avstroogrsko in s tem tudi današnja Slovenija pa je branila soška armada, kateri je poveljeval feldmaršal Svetozar Borojevič. Posledice teh bojev lahko opazimo še danes. Pri izkopavanjih v dolini večkrat naletimo na eksplozivna telesa, na kraški gmajni pa so še zmeraj vidne sledi, kot so jarki, kaverne in lijaki, ki so nastali zaradi bombnih udarov. Poleg nam že znanih točk, kot so spomenik Cerje, jama Pečinka in Borojevičev stol, so na samem pobočju nad Mirnom na obeh straneh meje še nekatere zanimive točke, ki si jih je vredno ogledati.

4. Nad Logem

Za izhodišče vzemimo parkirišče na koncu Mirna. Hodimo po makadamski poti v smeri proti bivši karavli. Po približno 100 m pridemo do razcepa, kjer se držimo leve. Počasi se začnemo vzpenjati do križišča, kjer glavna pot zavije ostro levo; mi zavijemo desno na pot, ki vodi preko državne meje, in nadaljujemo še približno 500 m. Ko se priključimo na ovinek vzpenjajoče se ceste, nadaljujemo pot navkreber, dokler ne pridemo do table, ki nas usmerja na vzpetino Nad Logem. Po približno 300 m pridemo do italijanskega poveljniškega mesta, kjer si lahko ogledamo kaverno in ostanke objektov. Najbolj zanimivo je stopnišče, ki bi sodilo prej pred kakšno vilo kot pa na gmajno sredi gozda. Od tu je takratna italijanska vojska vodila boje v smeri proti Kostanjevici.

5. Studenčnik

Vrnemo se po isti poti na cesto in nadaljujemo pot proti vrhu gmajne, dokler ne pridemo na glavno cesto Miren – Opatje selo. Prečkamo cesto ter sprehod nadaljujemo preko parkirišča v smeri proti Cerju. Kmalu pridemo do desnega ovinka, kjer izberemo odcep levo. S hojo nadaljujemo približno 400 m, dokler ne pridemo na križišče, kjer zavijemo desno do daljnovoda. Tu je odcep levo, ki nas pelje v smeri proti izviri, imenovanem Studenčnik.

Ko pridemo do stebra daljnovoda, zavijemo desno v gozd. Tu se spustimo v kanjonček, kjer kmalu opazimo mlako. Njena velikost je odvisna od količine padavin. Če pri skali malo pogrebemo, opazimo, kako priteka voda. Izviri na Krasu so prava redkost, zato je ta vodni vir znala ceniti tudi avstroogrška vojska in ga vrisala v vojaške specialke. Moramo namreč vedeti, da je na tem področju vode v času bojevanja zelo primanjkovalo. Danes se tu napaja divjad, kar je videti po stopinjah okoli vode. Pot do Studenčnika ni označena.

6. Spomenik vojaku

Vrnemo se po isti poti na cesto, kjer zavijemo levo. Po približno 20 m je na desni strani ceste slabo vidna steza, ki pelje v gozd proti spomeniku italijanskega vojaka Spira Tipaldo Xydiasa. Po rodu je bil Grk. Padel je 14. septembra 1916, star 29 let. Po vejah ob stezi je nekdo obesil barvne trakove, ki nam lahko služijo kot orientacija za pot do spomenika.

7. Fajti hrib

Od tu se po poti lahko podamo še do Fajtijevega hriba, ki je bil zadnja vzpetina med hribi nad dolino, do koder je med prvo svetovno vojno prišla italijanska vojska. Vrh je precej poraščen z drevjem, tako da razgleda ni. Ob stezi je le tabla, ki pohodnika seznanja o dogodkih med boji na tem hribu. Pod vrhom je pred prvo vojno obstajal zaselek Fajti s tremi hišami. Tu so še vedno vidne ruševine.

Za obisk krajev, ki sem jih opisal v prispevku, priporočam pohodno obutev. Dolžina poti je približno 10 km, časovno pa zanjo potrebujemo približno 2 uri. Za tiste, ki vas zanimajo

dogodki na soški fronti, kakor jih je videl vojak Ivan Matičič, priporočam branje njegove knjige Na krvavih poljanah.

Roman Malič, lokalni turistični vodnik (031 362 948)

Foto: arhiv Romana Maliča

